

# Mạng xã hội và vấn đề an ninh tư tưởng ở Việt Nam hiện nay

TS. VŨ THỊ KIM HOA

Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Hà Nội;

Email: vukimhoa07@gmail.com

**Tóm tắt:** An ninh tư tưởng là một bộ phận quan trọng của an ninh quốc gia, giữ vai trò định hướng giá trị, niềm tin và sự ổn định xã hội. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và phát triển công nghệ, mạng xã hội đã trở thành một không gian giao tiếp và trao đổi thông tin phổ biến, tác động sâu rộng đến đời sống tư tưởng của người dân Việt Nam. Bên cạnh những lợi ích về kết nối và chia sẻ thông tin, mạng xã hội cũng tiềm ẩn nhiều nguy cơ như lan truyền thông tin sai lệch, xuyên tạc lịch sử, kích động tư tưởng cực đoan và ảnh hưởng tiêu cực đến trật tự xã hội. Bài viết này phân tích đặc điểm của mạng xã hội, các thách thức đặt ra đối với an ninh tư tưởng ở Việt Nam, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường bảo vệ an ninh tư tưởng trong kỷ nguyên số.

**Từ khóa:** an ninh tư tưởng; mạng xã hội; an ninh quốc gia; thông tin sai lệch; quản trị không gian mạng.

## 1. Những vấn đề lý luận về an ninh tư tưởng

### 1.1. Khái niệm an ninh tư tưởng quốc gia

C.Mác và Ăngghen cho rằng ý thức hệ không phải là hệ tư tưởng trung tính, khách quan, mà là sản phẩm của quá trình sản xuất ra các ý tưởng, quan niệm và ý thức xã hội. Ý thức hệ được C.Mác và Ăngghen nhìn nhận như một công cụ duy trì và hợp pháp hóa quyền lực giai cấp, che giấu bản chất thật sự của quan hệ xã hội<sup>(1)</sup>.

Hệ tư tưởng là sự hiện thực hóa nền tảng của ý thức hệ trong những bối cảnh lịch sử, giai cấp hay quốc gia cụ thể. Ở Việt Nam, hệ tư tưởng chính thức là chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, đóng vai trò kim chỉ nam cho con đường phát triển theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Cương lĩnh 1991 Đảng Cộng sản Việt Nam khẳng định: "Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc"; "Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động, lấy tập trung dân chủ làm nguyên tắc tổ chức cơ bản"<sup>(2)</sup>.

Luật An ninh quốc gia (2004), Điều 3 quy định: "An ninh quốc gia là sự ổn định, phát triển bền vững của chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; sự bất khả xâm phạm

độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc"<sup>(3)</sup>.

Từ điển Hoàng Phê định nghĩa: Tư tưởng: quan điểm và ý nghĩ chung của con người đối với hiện thực khách quan và đối với xã hội"<sup>(4)</sup>.

Như vậy, khái niệm an ninh tư tưởng quốc gia là sự đảm bảo cho hệ thống tư tưởng chủ đạo của một quốc gia được giữ vững, ổn định và an toàn trước mọi nguy cơ xuyên tạc, xâm nhập hay phá hoại từ bên ngoài và bên trong, nhằm duy trì sự thống nhất về nhận thức, niềm tin chính trị - xã hội và tính chính danh của chế độ.

### 1.2. Cơ sở lý luận về an ninh tư tưởng

Cơ sở lý luận của an ninh tư tưởng được hình thành từ quan điểm Mác - Lênin về ý thức hệ và đấu tranh giai cấp; Lý thuyết an ninh mở rộng và an ninh hoá trong khoa học chính trị hiện đại và cách tiếp cận thực tiễn của các quốc gia trong việc bảo vệ nền tảng tư tưởng chính trị - xã hội của mình.

Việc bảo vệ tư tưởng chính thống không đơn thuần là bảo vệ lý luận, mà còn là bảo vệ nền tảng chính trị - xã hội của chế độ. Đây chính là cơ sở lý luận cốt lõi để nhiều quốc gia xã hội chủ nghĩa xác định an ninh tư tưởng là một bộ phận không thể tách rời của an ninh quốc gia, bởi sự ổn định của hệ tư tưởng chính trị là điều kiện tiên quyết để bảo đảm sự ổn định của toàn bộ hệ thống chính trị - xã hội.

Tại Việt Nam, an ninh tư tưởng gắn liền với nhiệm vụ bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, xem đó là nền tảng để giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa và bảo đảm tính chính danh của chế độ.

Trong khoa học chính trị hiện đại, lý thuyết về an ninh đã phát triển qua nhiều trường phái. Trường phái an ninh truyền thống nhấn mạnh đến việc bảo vệ lãnh thổ quốc gia, chủ quyền và sức mạnh quân sự, coi đó là nền tảng cốt lõi của an ninh<sup>(5)</sup> (Walt 1991). Tuy nhiên, từ cuối thế kỷ XX, trường phái an ninh mở rộng đã đưa ra cách tiếp cận toàn diện hơn, cho rằng an ninh không chỉ giới hạn ở lĩnh vực quân sự mà còn bao gồm nhiều chiều cạnh khác như chính trị, kinh tế, xã hội, môi trường và đặc biệt là an ninh văn hóa - tư tưởng<sup>(6)</sup>. Trên cơ sở đó, lý thuyết an ninh hóa được hình thành, khẳng định rằng một vấn đề chỉ thực sự trở thành vấn đề "an ninh" khi nó được diễn giải và thừa nhận như một mối đe dọa sống còn, từ đó biện minh cho việc áp dụng các biện pháp đặc biệt để ứng phó<sup>(7)</sup>. Chính trong bối cảnh này, khi hệ tư tưởng chủ đạo của một quốc gia được xem là đang bị đe dọa, thì khái niệm an ninh tư tưởng được xác lập như một thành tố quan trọng trong hệ thống an ninh quốc gia.

## **2. Mạng xã hội và những vấn đề về thông tin trên mạng xã hội ở Việt Nam hiện nay**

Bước sang thập niên đầu thế kỷ XXI, sự xuất hiện của Facebook (2004), YouTube (2005) Twitter (2006) - nay đổi tên thành X<sup>8</sup>, đã mở rộng quy mô và phạm vi ảnh hưởng của mạng xã hội lên tầm toàn cầu, tạo ra một hệ sinh thái truyền thông mới với tốc độ lan truyền và phạm vi phủ sóng chưa từng có.

Tại Việt Nam, mạng xã hội bắt đầu thâm nhập và phổ biến từ giữa những năm 2000, cùng với quá trình mở rộng hạ tầng Internet băng rộng cố định và di động, cũng như sự phổ cập của điện thoại thông minh. Ban đầu, người dùng chủ yếu tiếp cận thông tin qua các diễn đàn, blog cá nhân và một số nền tảng nội địa, trước khi các mạng xã hội quốc tế nhanh chóng chiếm lĩnh thị trường. Theo Báo cáo Digital 2024 của We Are Social, Việt Nam hiện có khoảng 77 triệu người dùng Internet, tương đương 78,44% dân số, trong đó hơn 70 triệu người sử dụng mạng xã hội với thời gian sử dụng trung bình 2 giờ 50 phút

mỗi ngày<sup>(8)</sup>. Những con số này phản ánh vai trò ngày càng trung tâm của mạng xã hội trong đời sống thông tin, giao tiếp và giải trí của người dân, đồng thời cho thấy mức độ gắn kết cao của người dùng Việt Nam với môi trường số toàn cầu.

Sự phát triển nhanh chóng và mức độ phổ biến sâu rộng của mạng xã hội đem lại nhiều giá trị đáng kể đối với đời sống cá nhân, cộng đồng và nền kinh tế - xã hội. Các nền tảng mạng xã hội hỗ trợ duy trì và mở rộng các mối quan hệ, vượt qua rào cản về không gian và thời gian. Người dùng có thể kết nối với gia đình, bạn bè, đồng nghiệp hoặc cộng đồng có cùng sở thích, từ đó tăng cường vốn xã hội và củng cố gắn kết cộng đồng.

Bên cạnh những lợi ích đáng kể, sự phát triển mạnh mẽ của mạng xã hội cũng đặt ra nhiều thách thức nghiêm trọng đối với an ninh tư tưởng, đặc biệt trong bối cảnh thông tin lưu chuyển nhanh chóng và xuyên biên giới.

Không gian mạng xã hội cho phép sự tồn tại và lan tỏa đồng thời của nhiều luồng thông tin xuất phát từ các quốc gia, tổ chức, cá nhân với mục tiêu và động cơ khác nhau. Trong đó, không ít thông tin mang tính sai lệch, phiến diện hoặc được diễn giải theo hướng không phù hợp với lợi ích, giá trị cốt lõi của quốc gia. Việc tiếp xúc thường xuyên với những nội dung này có thể làm xói mòn niềm tin, thay đổi nhận thức và gây chia rẽ trong cộng đồng về các vấn đề chính trị, lịch sử, văn hóa.

Các cá nhân hoặc nhóm có thể khai thác mạng xã hội như một công cụ để tổ chức, điều phối và lan truyền thông tin nhằm kích động mâu thuẫn, xung đột hoặc phân hóa nội bộ. Các chủ đề nhạy cảm liên quan đến tôn giáo, dân tộc, chủ quyền hay chính trị có thể được thổi phồng, định khung tiêu cực, dẫn đến căng thẳng xã hội và ảnh hưởng tới trật tự an toàn.

Mặc dù Việt Nam đã ban hành nhiều văn bản pháp lý quan trọng như Luật An ninh mạng 2018, Nghị định số 72/2013/NĐ-CP (và các văn bản sửa đổi), Nghị định số 15/2020/NĐ-CP (sửa đổi bổ sung năm 2022) và Nghị định số 53/2022/NĐ-CP, nhưng việc thực thi còn gặp nhiều thách thức. Tính toàn cầu của các nền tảng xuyên biên giới, cùng với tốc độ sản xuất và lan truyền thông tin vượt ngoài khả năng giám sát tức thời, khiến việc ngăn chặn và xử lý nội

dung độc hại, sai lệch vẫn là nhiệm vụ khó khăn.

### 3. Các loại thông tin trên mạng xã hội tác động đến an ninh tư tưởng

Thông tin trên mạng xã hội được tạo ra và chia sẻ bởi nhiều chủ thể khác nhau, từ cá nhân, tổ chức trong nước đến các nguồn quốc tế. Lượng thông tin khổng lồ được đăng tải mỗi ngày khiến người dùng khó có thể kiểm chứng toàn diện về tính xác thực và độ tin cậy. Xét theo tác động đến an ninh tư tưởng, có thể chia thành hai nhóm chính: Thông tin hữu ích, góp phần củng cố và ổn định an ninh tư tưởng và thông tin bất lợi, tiềm ẩn nguy cơ gây phương hại đến an ninh tư tưởng.

#### 3.1. Thông tin hữu ích cho an ninh tư tưởng

Thông tin hữu ích cho an ninh tư tưởng là các thông tin chính thống và cập nhật từ cơ quan nhà nước. Đây là nguồn thông tin có độ tin cậy cao, đóng vai trò quan trọng trong việc truyền đạt chủ trương, chính sách, quy định và định hướng chiến lược của quốc gia. Khi được tiếp cận kịp thời và đầy đủ, người dân sẽ hiểu rõ hơn về cơ sở của các quyết định công, qua đó củng cố lòng tin và hạn chế tác động của tin đồn hoặc thông tin sai lệch.

Nguồn thông tin này thường được đăng tải qua các kênh báo chí chính thống (chương trình Thời sự của VTV, VOV; chuyên mục chính trị - thời sự trên các báo; cổng thông tin điện tử của Chính phủ và các bộ, ngành).

Trường hợp đại dịch Covid-19: Thông tin về diễn biến dịch và biện pháp phòng, chống được cập nhật liên tục trên cả phương tiện truyền thông truyền thống và mạng xã hội. Đài Truyền hình Việt Nam, các báo điện tử, cùng fanpage của Bộ Y tế, Cục Báo chí, Bộ Thông tin và Truyền thông đóng vai trò chủ lực. Bộ phim tài liệu Ranh giới (VTV1, 08/8/2021) tạo hiệu ứng truyền thông mạnh, đạt hơn 2 triệu lượt xem trên website VTV và 2,5 triệu lượt trên YouTube, góp phần nâng cao nhận thức cộng đồng.

Trường hợp bão Yagya (9/2024): Các cơ quan báo chí và truyền hình như VTV, Truyền hình Thông tấn, Truyền hình Nhân dân, Đài Tiếng nói Việt Nam đồng loạt đưa tin về đường đi của bão, biện pháp ứng phó, tình hình thiệt hại và cứu trợ. Các nền tảng mạng xã hội chính thức như Zalo Phòng chống thiên tai Việt Nam hay Trung tâm dự báo KTTV

quốc gia cung cấp thông tin kịp thời, tin cậy, đáp ứng nhu cầu của người dân.

Thông tin hữu ích còn là những thông tin về giá trị văn hóa - truyền thống có nội dung tôn vinh bản sắc dân tộc, lịch sử, di sản văn hóa giúp củng cố sự đoàn kết, khơi gợi lòng tự hào dân tộc, đồng thời hạn chế ảnh hưởng tiêu cực của các trào lưu ngoại lai. Ví dụ: kênh Zalo Việt Nam tinh hoa, Viện Nghiên cứu Lịch sử và Văn hóa Việt Nam, Viện Văn hóa Tín ngưỡng Việt Nam, trang Thông tin Văn hoá Thể thao và Du lịch<sup>(9)</sup> của Bộ Thông tin Văn hoá Thể thao và Du lịch.

Các chương trình truyền thông giáo dục giúp công dân phân biệt thông tin chính xác và sai lệch, hiểu rõ tác động của tin giả, nắm vững phương pháp xác thực thông tin, từ đó tăng khả năng tự bảo vệ trước thông tin độc hại. Ví dụ: fanpage Bộ Giáo dục và Đào tạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo<sup>(10)</sup>.

Các cảnh báo về tấn công mạng, chiến dịch tuyên truyền xấu hoặc hoạt động thao túng tư tưởng giúp người dân nâng cao cảnh giác, nhất là trong các thời điểm nhạy cảm. Ví dụ: fanpage Cổng không gian mạng quốc gia.

Giáo dục công dân về quyền - nghĩa vụ đối với an ninh quốc gia giúp nâng cao ý thức trách nhiệm, duy trì ổn định xã hội và củng cố an ninh tư tưởng: fanpage Bộ Công an<sup>(11)</sup>.

#### 3.2. Những thông tin tác động xấu đến công chúng và ảnh hưởng đến an ninh tư tưởng quốc gia

Thông tin tác động xấu đến công chúng có thể là thông tin sai lệch. Đây là những thông tin không chính xác, được lan truyền mà không nhất thiết có ý định xấu. Nguồn gốc của thông tin này có thể từ sự hiểu sai, sự nhầm lẫn, hoặc thiếu hiểu biết của người chia sẻ. Cũng có thể đó là những tin tức chưa được kiểm chứng, lan truyền do hiểu lầm hoặc qua hiệu ứng dây chuyền từ người này sang người khác. Loại thông tin này dễ gây hoang mang, nhầm lẫn và mất niềm tin trong cộng đồng, nhất là khi nó liên quan đến các chủ đề nhạy cảm như sức khỏe, giáo dục, chính trị, hay an ninh. Nếu không được kiểm soát, những thông tin sai lệch có thể làm giảm uy tín của các nguồn tin chính thống, đồng thời làm suy giảm lòng tin của người dân đối với các chính sách và định

hướng của Nhà nước.

Nguy hiểm hơn mạng xã hội còn là nơi xuất phát, lan tràn những thông tin độc hại một cách có chủ đích được bịa đặt hoặc chỉnh sửa hoàn toàn sai sự thật. Chúng được các đối tượng xây dựng kỹ lưỡng nhằm các mục tiêu xấu như xuyên tạc sự thật, bôi nhọ cá nhân hay tổ chức, hoặc thậm chí kích động các xung đột trong xã hội. Khi xuất hiện, những thông tin này thường khơi gợi sự nghi ngờ, bức xúc, bi quan trong quần chúng; làm suy giảm niềm tin vào hệ giá trị, đường lối, chính sách, hay các thiết chế chính trị - xã hội; tạo tâm lý hoài nghi gây hoang mang và niềm tin trong nhân dân. Nó cũng có thể gây phân tâm trong xã hội dẫn đến tranh cãi, chia rẽ. Những thông tin này có thể có ảnh hưởng dài hạn; tích tụ nhiều thông tin bất lợi dẫn đến bào mòn dần niềm tin, khó phục hồi. Đặc biệt, nếu thông tin này nhắm đến các vấn đề nhạy cảm về chính trị hoặc tôn giáo, nó có thể dẫn đến các phản ứng cực đoan và chia rẽ xã hội sâu sắc.

Ví dụ: Trong đại dịch Covid-19, đã xuất hiện các chiến dịch tung tin giả về số ca tử vong hoặc biện pháp phòng dịch, sử dụng hình ảnh từ nước ngoài nhưng gán cho bối cảnh Việt Nam, gây hoang mang và chia rẽ dư luận. Tương tự, trong các đợt thiên tai lớn, nhiều thông tin sai lệch về thiệt hại hoặc cứu trợ đã được lan truyền nhằm kích động bất mãn và giảm lòng tin vào cơ quan chức năng.

Tính đến hết tháng 11/2024, các nền tảng xuyên biên giới như Facebook, Google, TikTok đã ngăn chặn, gỡ bỏ gần 16.000 nội dung chống phá Đảng, Nhà nước, vi phạm pháp luật Việt Nam; xử lý nghiêm tình trạng đặt quảng cáo vào nội dung sai sự thật, các video xấu độc, có nội dung chống phá Đảng, Nhà nước. Trong đó, Facebook đã phối hợp chặn, gỡ 8.981 nội dung chống phá, vi phạm pháp luật Việt Nam, bao gồm 8.463 bài viết, 349 tài khoản, 16 group và 153 trang vi phạm, chiếm tỷ lệ 94%; Google đã chặn, gỡ 6.043 nội dung vi phạm trên YouTube, bao gồm 6.007 video và 36 kênh vi phạm đăng tải hơn 39.000 video, đạt tỷ lệ 91%; TikTok đã chặn, gỡ 971 nội dung vi phạm, bao gồm 677 video và 294 tài khoản đăng tải hơn 94.000 video, đạt tỷ lệ 93%<sup>(12)</sup>.

### ***3.3. Nguyên nhân ảnh hưởng của thông tin xấu trên mạng xã hội tới an ninh tư tưởng hiện nay***

*Nguyên nhân thứ nhất*, đối tượng tiếp cận thông tin nhiều nhất trên mạng xã hội là giới trẻ. Đây là nhóm công chúng nhạy cảm trẻ dễ bị ảnh hưởng bởi những thông tin trên mạng xã hội. Giới trẻ, là những nhóm người sinh ra và lớn lên trong môi trường công nghệ số, nên việc tiếp cận và sử dụng mạng xã hội là một phần quan trọng trong đời sống hàng ngày của họ. Nhạy cảm với xu hướng và công nghệ mới, giới trẻ có khả năng tiếp cận nhanh chóng tới các sự kiện toàn cầu, kiến thức xã hội và cả các xu hướng văn hóa. Họ thường xuyên cập nhật tin tức, xu hướng và các ý tưởng mới trên mạng xã hội thông qua các nền tảng như Instagram, TikTok, Twitter□ nơi mà các thông điệp, hình ảnh và nội dung giải trí được truyền tải nhanh chóng, đa dạng và phong phú.

Tuy nhiên, khả năng tiếp nhận nhanh chóng này cũng đồng nghĩa với việc họ dễ dàng bị ảnh hưởng bởi các nội dung mà họ thường xuyên tiếp xúc, mà đôi khi có thể thiếu kiểm chứng hoặc gây nhầm lẫn.

Giới trẻ ngày nay cũng có xu hướng tin tưởng vào các thần tượng, những người có tầm ảnh hưởng và bạn bè trên mạng, những người này thường được xem là người đáng tin cậy do cách họ tạo dựng hình ảnh cá nhân gần gũi và đáng ngưỡng mộ, từ đó dễ bị tác động đến nhận thức và hành vi. Khi những người có tầm ảnh hưởng có quan điểm mạnh mẽ về một vấn đề nào đó, người theo dõi trẻ tuổi thường dễ bị thuyết phục và có xu hướng thay đổi suy nghĩ theo.

Cũng do thiếu kinh nghiệm và kỹ năng phân tích, giới trẻ thường ít có khả năng phân biệt giữa thông tin đúng đắn và sai lệch. Sự nhạy cảm này khiến họ dễ bị tác động bởi các xu hướng hoặc quan điểm mà họ tiếp xúc thường xuyên, đặc biệt là khi chúng xuất phát từ những người có tầm ảnh hưởng hoặc trong vòng bạn bè của họ. Điều này có thể dẫn đến nguy cơ tiếp cận và lan truyền các thông tin không chính xác hoặc tư tưởng lệch lạc, đặc biệt là những nội dung mang tính nhạy cảm như chính trị, xã hội và tâm lý.

*Nguyên nhân thứ hai* là do những thuật toán của các nền tảng mạng xã hội: Các nền tảng mạng xã hội như Facebook, TikTok, YouTube sử dụng thuật toán để đề xuất nội dung người dùng yêu thích dựa trên

hành vi thích, bình luận, chia sẻ của người dùng và lịch sử tìm kiếm, tương tác của người dùng để gợi ý nội dung mà người dùng có khả năng tương tác cao hơn. Hệ thống này được thiết kế để tối ưu hóa thời gian và sự chú ý của người dùng bằng cách hiển thị nội dung phù hợp với sở thích của họ. Nó giúp cho người dùng thoải mái được nhu cầu của mình một cách nhanh nhất, tiện lợi nhất nhưng vô tình trói người dùng trong một môi trường chỉ có những thông tin đồng nhất. Điều này dẫn đến hiện tượng "buồng vang", nơi người dùng chỉ thấy các quan điểm tương đồng, làm củng cố và đẩy mạnh quan điểm cá nhân mà không có sự kiểm chứng từ các góc nhìn khác. Người dùng vì thế không có cơ hội hiểu thêm về các quan điểm khác. Điều này có thể làm gia tăng các ý kiến cực đoan và ảnh hưởng đến sự đoàn kết xã hội.

Chính sự hạn chế trong việc tiếp cận các quan điểm đa chiều có thể dẫn đến tình trạng phân cực ý kiến, nơi những người có quan điểm khác biệt khó có cơ hội hiểu nhau. Đặc biệt, các vấn đề liên quan đến chính trị, xã hội, hoặc văn hóa có thể dễ trở nên cực đoan hơn, dẫn đến xung đột giữa các nhóm quan điểm khác nhau. Sự mất cân bằng trong tiếp cận thông tin cũng dễ dàng làm suy yếu sự đoàn kết xã hội. Buồng vang có thể làm gia tăng sự cực đoan hóa vì người dùng bị "bọc kín" trong một thế giới quan duy nhất, dễ dẫn đến những phản ứng và quan điểm đối lập gay gắt với các nhóm tư tưởng khác. Sự cực đoan và phân cực này có thể ảnh hưởng đến sự đoàn kết xã hội, tạo ra những nhóm đối kháng và làm suy yếu niềm tin vào các giá trị chung. Trong bối cảnh Việt Nam, nơi sự thống nhất tư tưởng đóng vai trò quan trọng, việc người dân tiếp xúc chủ yếu với thông tin mang tính cực đoan hoặc phiến diện có thể dẫn đến xung đột xã hội, khó khăn trong việc duy trì ổn định tư tưởng và sự đồng thuận chung.

#### 4. Một số biện pháp đảm bảo an ninh tư tưởng trong thời kỳ kỹ thuật số hiện nay

Đẩy mạnh thông tin từ các kênh chính thống của báo chí để thông tin có thể đến với toàn thể nhân dân một cách chính xác, kịp thời và tin cậy nhất chính là một trong những giải pháp hiệu quả để đánh tan những âm mưu gây chia rẽ, mất lòng tin của nhân dân với Đảng, với các cấp chính quyền. Ví dụ, trong

dịp kỷ niệm 80 năm, ngày thống nhất đất nước, trên các phương tiện thông tin đại chúng và trên các nền tảng mạng xã hội của các cơ quan báo chí thường xuyên cập nhật thông tin tới nhân dân. Quần chúng nhân dân tiếp cận với những thông tin đó nhanh chóng, hào hứng và thuận tiện hơn. Số lượt người truy cập các trang Fanpage của các cơ quan báo chí tăng lên đáng kể: Ngày 2/9/2025 Thông tin Chính phủ đạt 8 triệu người theo dõi, với nhiều bình luận tích cực: Lương Thu Hương: Top 1 ad tin tưởng nhất trong lòng tui; Phương Lam Thông tin Chính phủ Rất nhanh và chính xác!; Toàn Violon: Em là một trong số người đầu tiên theo dõi page khi mới lập, Nguyễn Nhung Shop Uy Tín số 1 trong lòng tôi ; fanpage Báo Quân đội nhân dân điện tử với hàng ngàn lượt like ở các bài đăng tải về lễ duyệt binh 2/9/2025

Có thể thấy, các kênh truyền thông chính thống đã chủ động tham gia đưa thông tin tới công chúng và đã tích cực đăng tải trên các nền tảng mạng xã hội để tiếp cận nhiều người dùng hơn. Hoạt động này có thể giúp việc chia sẻ thông tin chính thống và phản bác các thông tin sai lệch một cách nhanh chóng và hiệu quả hơn. Các cơ quan truyền thông có thể tạo ra không gian tương tác với công chúng, nơi họ có thể hỏi đáp và thảo luận về các thông tin đang gây tranh cãi hoặc nhạy cảm.

Bên cạnh đó, cần tăng cường sử dụng các ứng dụng công nghệ giám sát: Trong bối cảnh tin giả, deepfake và thông tin sai lệch lan truyền nhanh chóng trên không gian mạng, nhiều quốc gia và tổ chức quốc tế đã phát triển các công cụ kỹ thuật để kiểm chứng và ngăn chặn.

Tại Việt Nam, từ tháng 3/2025, toàn bộ việc giám sát an toàn thông tin mạng xã hội tại Việt Nam do Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, Bộ Công an phụ trách. Cục đã tập trung tối đa các nguồn lực, phương tiện nghiệp vụ phục vụ công tác bảo đảm an ninh hệ thống mạng; chủ động cảnh báo hoạt động tấn công mạng tại Việt Nam và kịp thời xử lý các sự cố mất an ninh mạng, đặc biệt tại hệ thống thông tin trọng yếu của Đảng, Nhà nước, các thành phố trực thuộc Trung ương, địa phương có vị trí chiến lược về an ninh quốc phòng<sup>(13)</sup>. Bên cạnh đó, Bộ Công an cũng đã

sử dụng nhiều công cụ phân tích dữ liệu lớn và trí tuệ nhân tạo có thể giúp phát hiện các từ khóa, chủ đề nóng và các dấu hiệu về thông tin sai lệch hoặc gây kích động trên mạng. Đây là một giải pháp công nghệ mà các cơ quan quản lý có thể áp dụng để theo dõi và xử lý các luồng thông tin có nguy cơ cao.

Các công cụ này giúp thu thập và phân tích lượng dữ liệu khổng lồ từ mạng xã hội, blog, diễn đàn và các trang web khác. Bằng cách sử dụng thuật toán phân tích ngữ nghĩa, các cơ quan quản lý có thể xác định các từ khóa, chủ đề nóng và xu hướng của các cuộc thảo luận. Điều này giúp họ nhận diện sớm các thông tin sai lệch hoặc gây kích động. Trí tuệ nhân tạo có thể được sử dụng để phát hiện và phân loại nội dung không chính xác, đồng thời phân tích cảm xúc trong các bài viết và bình luận. Một hệ thống AI có thể tự động nhận diện các bài viết có nội dung cực đoan hoặc sai lệch và thông báo cho các nhà quản lý hoặc điều phối viên nội dung, tạo ra các công cụ cảnh báo trực tiếp cho người dùng trên mạng xã hội về độ tin cậy của một nguồn thông tin.

Công nghệ giám sát cũng cho phép theo dõi các cuộc thảo luận trực tuyến trong thời gian thực, từ đó giúp cơ quan quản lý nhanh chóng can thiệp khi phát hiện thông tin sai lệch có nguy cơ gây hại cho cộng đồng.

Vì vậy, tăng cường sử dụng các ứng dụng công nghệ giám sát là một trong những giải pháp giảm thiểu thông tin xấu độc góp phần đảm bảo an ninh tư tưởng hiện nay.

*Cần hướng tới việc cảnh báo và hướng dẫn người dùng:*

Trong nỗ lực giúp người dùng nhận diện và phòng tránh tin giả, nhiều công cụ công nghệ đã được phát triển và tích hợp trực tiếp vào quá trình tiếp nhận thông tin. NewsGuard hoạt động như một tiện ích trình duyệt, gắn nhãn dinh dưỡng và điểm tin cậy cho các trang web, giúp người đọc đánh giá độ chính xác ngay khi truy cập<sup>(14)</sup>. Cyabra lại cung cấp cảnh báo thời gian thực về các chiến dịch thao túng, tài khoản giả và nội dung deepfake, được chính phủ và doanh nghiệp sử dụng để bảo vệ không gian truyền thông<sup>(15)</sup>. Các nền tảng mạng xã hội lớn cũng triển khai biện pháp riêng: Facebook/Meta từng gắn nhãn "disputed" cho tin giả và hiện hiển thị nội dung

fact-check liên quan nhằm bổ sung ngữ cảnh<sup>(16)</sup>. Bên cạnh đó, công cụ như SurfSafe cảnh báo người dùng khi hình ảnh bị chỉnh sửa hoặc lan truyền sai lệch<sup>(17)</sup>. Trên Twitter/X, tính năng Community Notes cho phép cộng đồng tự gắn nhãn và bổ sung dẫn chứng cho những bài đăng gây tranh cãi, giúp tăng đáng kể tính minh bạch<sup>(18)</sup>. Những công cụ này cho thấy xu hướng toàn cầu kết hợp AI, cộng đồng và báo chí để giảm thiểu tác động tiêu cực của tin giả.

Các chương trình giáo dục truyền thông có thể giúp người dùng nâng cao khả năng phân tích và lựa chọn thông tin như hướng dẫn người dùng cách xác minh nguồn thông tin, phát hiện tin giả và hiểu biết về cách hoạt động của các thuật toán mạng xã hội. Các cơ quan và tổ chức có thể phát động chiến dịch truyền thông nhằm nâng cao nhận thức về thông tin sai lệch, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc kiểm tra và xác thực thông tin trước khi chia sẻ.

Cần tăng cường hiệu quả của các công cụ cảnh báo, nâng cao hiệu quả các chương trình truyền thông, giáo dục công chúng nâng cao nhận thức về thông tin sai lệch, xấu độc để có sức đề kháng với các thông tin đó, đảm bảo an ninh tư tưởng trong thời kỳ hiện nay.

*Xây dựng khung pháp lý quản lý các nền tảng xuyên biên giới:*

Trong nỗ lực bảo vệ chủ quyền số và kiểm soát thông tin độc hại trên không gian mạng, Việt Nam đã triển khai nhiều biện pháp pháp lý nhằm quản lý các nền tảng xuyên biên giới như Facebook, Google hay TikTok. Theo Nghị định 147/2024/NĐ-CP, các nền tảng phải xác thực tài khoản người dùng, bắt buộc gỡ bỏ nội dung vi phạm trong vòng 24-48 giờ theo yêu cầu từ cơ quan chức năng<sup>(19)</sup>. Bên cạnh đó, Luật An ninh mạng 2018 quy định rõ trách nhiệm của doanh nghiệp trong việc ngăn chặn tin xấu, độc và phối hợp xử lý thông tin vi phạm<sup>(20)</sup>. Cơ quan quản lý cũng đề xuất các nền tảng phải đặt văn phòng đại diện tại Việt Nam để tạo điều kiện xử lý phản ánh nhanh chóng, đảm bảo quyền người dân và tuân thủ pháp luật<sup>(21)</sup>. Việc bổ sung khung pháp lý còn đi đôi với phát triển Luật Dữ liệu số 2024 và Luật Bảo vệ Dữ liệu cá nhân 2025, nhằm quản lý nghiêm ngặt chuyển dữ liệu xuyên biên giới, đánh giá tác động và bảo vệ quyền riêng tư<sup>(22)</sup>. Những văn

bản này là nền tảng pháp lý toàn diện, kết hợp hoàn thiện luật pháp, kiểm soát kỹ thuật và tăng cường trách nhiệm của các nền tảng, hướng đến môi trường số an toàn và công bằng.

Tuy nhiên, để đảm bảo yêu cầu cấp thiết để bảo đảm chủ quyền số và an ninh mạng quốc gia hiện nay, cần giải pháp đồng bộ: Hoàn thiện luật pháp, tăng cường hợp tác quốc tế, áp dụng công cụ giám sát kỹ thuật, yêu cầu hiện diện pháp lý tại Việt Nam, đồng thời nâng cao nhận thức xã hội nhằm tạo môi trường số an toàn, công bằng và bền vững.

*Cuối cùng là tăng cường phối hợp giữa các bộ, ngành liên quan nhằm nâng cao hiệu quả phòng chống tin giả, tin xấu độc.*

Hiện nay, tình trạng phát tán tin giả, tin xấu độc trên không gian mạng ở Việt Nam ngày càng phức tạp, đặc biệt khi các nền tảng xuyên biên giới như Facebook, Google, TikTok vừa mang lại lợi ích kinh tế, vừa tiềm ẩn nguy cơ gây nhiễu loạn thông tin. Đầu năm 2025, Trung tâm Giám sát an toàn không gian mạng quốc gia cũng phát hiện và cảnh báo hàng chục website giả mạo, sử dụng kỹ thuật deepfake để lừa đảo người dùng, cho thấy tính cấp bách của việc chia sẻ thông tin kịp thời giữa các cơ quan chuyên môn<sup>(23)</sup>. Trước thực tế này, giải pháp trọng tâm là tiếp tục hoàn thiện mạng lưới phối hợp liên ngành: xây dựng quy chế chia sẻ dữ liệu nhanh chóng, nâng cao năng lực Trung tâm xử lý tin giả tại cả Trung ương và địa phương, đồng thời công khai minh bạch kết quả xử lý để định hướng dư luận, củng cố niềm tin xã hội và bảo đảm an ninh tư tưởng<sup>(24)</sup>. Việc công bố rộng rãi kết quả xử lý trên các phương tiện thông tin đại chúng không chỉ giúp định hướng dư luận, củng cố niềm tin của người dân, mà còn răn đe, hạn chế hành vi tung tin thất thiệt, góp phần bảo đảm an ninh tư tưởng và ổn định xã hội./

(1) Marx, K., & Engels, F. (1846/1970), *The German Ideology*, P. 64-65, New York: International Publishers.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam (1991), *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội*, Nxb. ST, H., tr. 1.

(3) Luật An ninh quốc gia, Quốc hội khóa XI, số 32/2004/QH11.

(4) Hoàng Phê, Từ điển Tiếng Việt 2003, tr.1071.

(5) Walt, S. M. (1991), *The renaissance of security studies*. *International Studies Quarterly*, 35(2), 211-239.

(6) Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner.

(7) Wæver, O. (1995), *Securitization and desecuritization*. In R.

Lipschutz (ed.), *On Security* (pp. 46-86). New York: Columbia University Press.

(8) Báo cáo Digital Marketing Việt Nam 2024 (Vietnam Digital Marketing Report 2024).

(9) <https://www.facebook.com/thongtinvanhoathethaovadulich>

(10) <https://www.facebook.com/thongtinbogiaoducvadaotao>.

(11) <https://www.facebook.com/mps.gov>.

(12) <https://cand.com.vn/Khoa-hoc-Quan-su/quyet-liet-dau-tranh-voi-thong-tin-xau-doc-tren-cac-nen-tang-xuyen-bien-gioi-i752432/>.

(13) Bản giao nhiệm vụ bảo đảm an toàn thông tin mạng về Bộ Công an | Vietnam+ (VietnamPlus),

(14) NewsGuard (2025) What is NewsGuard? NewsGuard FAQ. Available at: <https://www.newsguardtech.com/newsguard-faq/>.

(15) Carahsoft (2025) Cyabra public sector solutions □ Detecting fake accounts and disinformation campaigns. Carahsoft official site. Available at: <https://www.carahsoft.com/cyabra>.

(16) University of Colorado Boulder (2025) Why Meta fired its fact-checkers □ and what you can do about it. CU Boulder Today, 10 Jan 2025. Available at: <https://www.colorado.edu/today/2025/01/10/why-meta-fired-its-fact-checkers-and-what-you-can-do-about-it>.

(17) SurfSafe (2018) SurfSafe: Protect yourself from fake images. SurfSafe official website. Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/SurfSafe>.

(18) Bhuiyan T, Rahman M (2025) Understanding Community Notes: The impact of external sources on crowdsourced fact-checking. arXiv preprint. Available at: <https://arxiv.org/abs/2503.10560>.

(19) Nghị định 147/2024/NĐ-CP (2024) Quản lý, cung cấp, sử dụng dịch vụ internet và thông tin trên mạng.

(20) Luật An ninh mạng (2018).

(21) Cần thiết yêu cầu các nền tảng xuyên biên giới đặt văn phòng tại Việt Nam. ABEI.gov.vn. Available at: <https://abei.gov.vn/thong-tin-dien-tu/can-thiet-yeu-cau-cac-nen-tang-xuyen-bien-gioi-dat-van-phong-tai-viet-nam/108170>.

(22) PhápLy.net.vn (2025), *Khung pháp lý chuyển dữ liệu xuyên biên giới ở Việt Nam: Luật Dữ liệu 2024 & Luật Bảo vệ Dữ liệu Cá nhân 2025*, Phaply.net.vn. Available at: <https://phaply.net.vn/khung-phap-ly-chuyen-du-lieu-xuyen-bien-gioi-cua-viet-nam-goc-nhin-tu-luat-du-lieu-2024-va-luat-bao-ve-du-lieu-ca-nhan-2025-a260526.html>. Accessed 3 Sep 2025.

(23) Điện tử Ứng dụng (2025), *Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trên không gian mạng: Thách thức và giải pháp trong bối cảnh chuyển đổi số tại Việt Nam*, 13 June 2025. Available at: <https://dien-tuongdung.vn/bao-ve-nen-tang-tu-tuong-cua-dang-tren-khong-gian-mang-thach-thuc-va-giai-phap-trong-boi-can-chuyen-doi-so-tai-viet-nam-9769.html>.

(24) *Tăng cường quản lý không gian mạng: Hướng đến môi trường mạng an toàn, lành mạnh*, MST.gov.vn, 25 December 2024. Available at: <https://mst.gov.vn/tang-cuong-quan-ly-khong-gian-mang-huong-den-moi-truong-mang-an-toan-lanh-manh-197241225060002316.htm>.